

NEVRUZ ÇİÇEKTİR BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz, Farsça'da yeni gün anlamına gelir ve geceyle gündüzün eşitlendiği 21 Mart tarihinde "yılbaşı" olarak kutlanır. Nevruz, Doğu, Orta ve Kuzey Asya, Kafkasya ve Balkanlardaki pek çok ülkede yaşayan ve göçlerle dünyanın pek çok yerine taşınan çok toplumlu, çok dilli ve çok kültürlü en yaygın bahar bayramlarından biridir. Her kültürde onun nasıl ortaya çıktığına dair sayısız mit, efsane veya hikâye vardır. Her toplumda farklı kutlama biçimleri, gelenekleri ve uygulamaları bugün de canlı bir şekilde yaşamaktadır. Nevruzun anlatıdan kutlamaya farklı uygulama biçimleri saymakla bitmez; kültürel çeşitliliğin en güçlü ve yaşayan örneklerinden biridir.

Nevruz aynı zamanda bir çiçektir. Yaygın olarak deniz seviyesinden 100 ile 1500 m yükseklikte, çıplak taşlı yamaçlarda, çalılıklarda veya orman içinin ağaçsız yerlerinde yetişen, yumrulu, çok yıllık, küçük otsu bir bitkidir. Latince "iris" familyasından olan nevrüz, yaygın olarak Mart ayının ilk günlerinde çiçek açar ve baharın gelişini müjdelir. Nevruz çiçeğinin Anadolu'da "Türk nevrüzü", "Antep nevrüzü", "Van nevrüzü", "Amasya nevrüzü", "Akseki nevrüzü", "gök nevrüzü", "ak nevrüzü", "sarı nevrüzü", "sultan nevrüzü", "kaya nevrüzü", "keçi nevrüzü", "kaf nevrüzü", "kaba nevrüzü", "gelin nevrüzü", "mavruzo", "buzala nevrüzü", "peşmen nevrüzü", "meşe nevrüzü", "çalı nevrüzü" gibi bir kısmı Türkiye'ye özgü, endemik olan türleri ve alt türleri vardır.

Nevruz bir semboldür: Nevruz bayramının farklı kültürlerdeki farklı uygulamaları insanlığın kültürel çeşitliliğinin, Nevruz çiçeğinin rengârenk açan türleri ise doğadaki biyoçeşitliliğin sembolüdür. Nevruz'un geceyle gündüzün eşitlendiği gün olan 21 Mart'ta kutlanması, doğa ve kültür, insanlar ve toplumlar arasında eşitlikçi olmanın sembolüdür.

Bu nedenle 2009 yılında İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'ne alınan, 2010 yılında adına Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Gün ilan edilen Nevruz, UNESCO'nun kültürel ve biyolojik çeşitliliği koruma, kültürler arasında diyalog sağlama ve bu özellikleriyle barışı sürdürülebilir kılma idealleri açısından insanlığın kültürel ve biyolojik mirasının önemli entrümanlarından biridir.

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Ak Nevruz
Latince Adı: *Iris stenophylla* Hausskn. ex Baker subsp. *maragaretiae* Güner
Görüldüğü Yerler: Ormaniye/Kadirli (Yöreyle özgü endemik bir türdür)
Çiçek Açma Dönemi: Mart
Yükseli: 500-1000 M
Fotograf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Sarı Nevruz
Latince Adı: *Iris stanfordiae* Baker (Boiss.)
Görüldüğü Yerler: Adana, Oduş, Gümüşhane, Amasya, Erzurum, Erzinan,
Sivas (Unkuyeye özgü, endemik tür)
Çiçek Açma Dönemi: Mart-Nisan
Yükseli: 1000-2000 M
Fotograf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Buzala Navrusu
Latince Adı: Iris persica
Görüldüğü Yerler: Anadolu, İran, Irak, Suriye
Çiçek Açma Dönemi: Şubat-Nisan
Yükseli: 100-1700 M
Fotoğraf: Hayil Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Kara Körpeze
Latince Adı: Iris mellisotica Bieb.
Görüldüğü Yerler: Doğu ve Güneydoğu Anadolu, Irak, İran, Kafkasya
Çiçek Açma Dönemi: Mart-Haziran
Yükseli: 1000-2700 M
Fotoğraf: Hayil Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009

Yerel Adı: Mavruso
Latince Adı: Iris nezhathiae Güner & Duman
Görüldüğü Yerler: Arvin/Yusuflü/Çoruh Vadisi (Türkiye'ye özgü, endemik tür)
Çiçek Açma Dönemi: Nisan-Mayıs
Yükseli: 700 M
Fotoğraf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009

Yerel Adı: Peşmen Nāvruz
Latince Adı: Iris pešmeniana Güner & T. Hall
Görüldüğü Yerler: Malatya/Pötöğçe, (Türkiye'ye özgü, endemik tür)
Çiçek Açma Dönemi: Nisan
Yükseli: 1500-1700 M
Fotoğraf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Kaba Nevruz
Latince Adı: Iris gallica Serpa
Görüldüğü Yerler: Erzurum, Erzurum, Sivas, Amasya, Tokat, Nevşehir, Kayseri,
Konya (Türkiye'nin özü, endemik tür)
Çiçek Açma Dönemi: Mart-Nisan
Yükseği: 500-1750 M
Fotoğraf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi

NEVRUZ ÇİÇEKTİR

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTİR

Nevruz Bayramı'nın UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası
Temsilî Listesine Girişi: 2009
Yerel Adı: Sultan Nevruz
Latince Adı: Iris histrio Reiche, Fl.
Görüldüğü Yerler: Türkiye (Mersin, Hatay, Gaziantep), Lübnan, Suriye
Çiçek Açma Dönemi: Ocak-Mart
Yükseği: 500-1150 M
Fotoğraf: Hayri Duman-Adil Güner Arşivi